

บทที่ 2

แนวทางการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรมีราคาตกต่ำ

จากที่กล่าวในบทที่หนึ่ง ปัญหาของการซื้อขายสินค้าเกษตรของไทยเกิดขึ้นจากกลไกการกำหนดราคาราคาสินค้าเกษตรที่กำหนดเมื่อสินค้าเข้าสู่ตลาด ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็คือการที่ราคาของผลผลิตเกิดการตกต่ำอาจกระทำกำหนดราคาราคาสินค้าก่อนที่เข้าสู่ตลาดโดยการทำสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ดังนั้นในบทนี้จะได้กล่าวถึงความหมายและประวัติแนวความคิดด้านเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ตลอดจนถึงประเภท ลักษณะบุคคลและขั้นตอน วิธีการและผลของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ข้อดีและข้อเสียของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการนำเอาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบบเป็นระบบ (Futures Contract) มาใช้กับประเทศไทยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1. ความหมายของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าไม่มีกฎหมายหรือผู้ให้คำนิยามที่แน่นอนไว้ แต่ก็มีผู้ให้คำนิยามรวมกับการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าดังนี้

Wayne D Greenstone กล่าวว่า " สัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้า" หมายถึง สัญญาซื้อขายที่ตกลงกำหนดการส่งมอบหรือวิธีการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน และราคาตามที่ได้มีการตกลงทำการซื้อขายในตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้¹

---

¹Wayne D Greenstone "The Cftc and Government Re organization Preserving Regulatory Independence" The Business Lawyer 33 (November 1977), p 165.

Steven H Gifis กล่าวว่า สัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้า หมายถึง ข้อตกลงที่จะทำการขายสินค้าในระยะเวลาที่ได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าตามคุณภาพและปริมาณที่ได้กำหนดไว้ หากไม่มีการส่งมอบผู้ขายจะชำระส่วนต่างของราคาตลาดกับราคาที่ได้ออกไปให้แก่ผู้ซื้อ²

Joseph R Nolan ให้คำนิยามของคำว่า "สัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้า" ไว้ว่าหมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงในการซื้อหรือขายสินค้าในระยะเวลาและมีการกำหนดส่งมอบกันในอนาคต ราคาจะถูกกำหนดโดยการเข้าทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในตลาด ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและอาจมีการชำระบัญชีก่อนที่จะได้มีการส่งมอบสินค้าเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคา³

อำนวย ปะติเสและภิรมย์ศักดิ์ สาสุนีย์ นักเศรษฐศาสตร์ของไทยได้ให้ความหมายของคำว่า "สัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้า" เป็นข้อตกลงตามกฎหมายระหว่างผู้ซื้อหรือผู้ขายรายหนึ่ง กับตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าหรือสำนักหักบัญชีว่าผู้ซื้อจะยอมรับมอบสินค้าหรือผู้ขายจะทำการส่งมอบสินค้าตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยมีการจ่ายเงินในที่ส่งมอบสินค้า⁴

1.1 หลักการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า

สำหรับความเห็นของบุคคลดังกล่าวข้างต้นสรุปหลักการของการซื้อขายได้ดังนี้

1.1.1 สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งได้แก่ผู้ขายและผู้ซื้อ

²Steven H Gifis Law Dictionary Third edition (New York:Barron's 1991), P 205.

³Joseph R Nolan Black's Law Dictionary sixth ed (St Paul Minnisota : West Publishing 1990), P 676.

⁴อำนวย ปะติเส และ ภิรมย์ศักดิ์ สาสุนีย์ ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า เอกสารโรเนียว ถ่ายเอกสาร พ.ศ. 2520 หน้าที่ 33

1.1.2 ข้อตกลงดังกล่าวเป็นการระบุถึงชนิด ประเภท ปริมาณ ราคาและคุณภาพของสินค้าที่จะทำการส่งมอบตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าเช่น นาย ก ตกลงขายข้าวเปลือก 5 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 100 กระสอบให้แก่ นาย ข เป็นต้น

1.1.3 การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะต้องมีการชำระราคาและส่งมอบสินค้าในอนาคต หมายความว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะทำการส่งมอบและชำระตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้เช่น นาย ก ตกลงขายข้าวโพด จำนวน 20 กระสอบ ในราคากระสอบละ 500 บาทให้แก่ นาย ข กำหนดส่งมอบในวันที่ 22 มกราคม 2539 ดังนั้นเมื่อครบกำหนด นาย ก จะต้องส่งมอบข้าวโพดดังกล่าวแก่นาย ข และ นาย ข ต้องชำระเงินจำนวน 10,000 บาทให้แก่ นาย ก เป็นต้น

1.1.4 วัตถุประสงค์ของการทำสัญญา สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต เช่น นาย ก เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดตกลงขายข้าวโพด 150 กระสอบ ราคากระสอบละ 200 บาท ให้แก่นาย ข ซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานอาหารสัตว์ กำหนดส่งมอบในวันที่ 22 มกราคม 2539 ดังนั้นเมื่อครบกำหนดหากราคาข้าวโพดในวันที่ 22 มกราคม 2539 กระสอบละ 220 บาท นาย ก ต้องส่งมอบข้าวโพดจำนวนดังกล่าวให้แก่ นาย ข และ นาย ข จะต้องชำระเงินให้กับนาย ก จำนวน 20,000 บาท ทำให้นาย ก สามารถวางแผนการผลิตข้าวโพดของตนได้ และ นาย ข สามารถกำหนดต้นทุนของข้าวโพดซึ่งเป็นวัตถุดิบของอาหารสัตว์ได้

1.2 การซื้อขายล่วงหน้าแบ่งออกเป็นสองแบบคือ

1.2.1 การซื้อขายแบบไม่เป็นระบบซึ่งเป็นการทำข้อตกลงซื้อขายสินค้าล่วงหน้าโดยทำระหว่างคู่สัญญา สัญญาดังกล่าวต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับและต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

1.2.2 การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแบบเป็นระบบ (Futures Contract) ซึ่งเป็นการซื้อขายโดยผ่านตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือนายหน้าที่เป็นสมาชิกของตลาด วิธีการและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการซื้อขายจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับของตลาด

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต้องการให้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจวางแผนการผลิตและลดความเสี่ยงราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต ดังนั้นการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีหลักการที่สำคัญดังนี้

1.2.2.1 การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าที่ทำในตลาดจะต้องมีการบันทึกรายการที่ทำการซื้อขายทุกรายการ เหตุผลที่กำหนดให้มีการบันทึกการซื้อขายที่กระทำในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เพราะหลักการของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต้องการลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคาและต้นทุนการผลิต เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการผันในราคาสินค้าโดยการอาศัยการทำนายราคาสินค้า ตลอดจนกำหนดให้มีการจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการซื้อขาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อพิพาท ไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญา ดังนั้นจึงกำหนดให้ซื้อขายจะต้องมีการบันทึกรายการที่แน่นอน โดยกำหนดให้ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เป็นผู้บันทึกรายการเกี่ยวกับการซื้อขายของผู้สัญญาไว้

1.2.2.2 ข่าวสารเกี่ยวกับความต้องการสินค้า หลักการของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต้องการให้กลไกแห่งราคาทำงานได้อย่างสมบูรณ์โดยกำหนดให้ผู้ซื้อและผู้ขายมีการแข่งขันในการประมูลราคาสินค้าและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค ดังนั้นการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจึงมีข้อกำหนดให้ตลาดต้องการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า เพื่อแสดงถึงแนวโน้มความต้องการสินค้าและแนวโน้มของราคาสินค้าแต่ละประเภทเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการตัดสินใจของผู้ผลิตและผู้บริโภคในการกำหนดราคาสินค้าและวางแผนการผลิต เช่นชาวนาต้องการที่ผลิตข้าวจำนวน 100 ตันเพื่อจำหน่ายในเดือน มกราคม 2539 ชาวนาสามารถอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับราคาข้าวซึ่งทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและมีกำหนดส่ง

มอบในเดือนมกราคม 2539 เพื่อวางแผนการผลิตข้าว เป็นต้น

1.2.3 ความเป็นธรรมในการซื้อขาย หลักการของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต ดังนั้นบุคคลทุกคนที่จะซื้อขายอย่างเท่าเทียมกันในการรับทราบข้อมูลการตลาดเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตัดสินใจกฎหมายจึงห้ามไม่ให้มีการไม่มีการสร้างความต้องการสินค้าเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นหรือการสร้างราคาสินค้าหรือการแสดงให้เห็นว่ามีการซื้อขาย เป็นต้น⁵

ปัจจุบันกฎหมายไม่ได้กำหนดให้การซื้อขายสินค้าน้ำมันต้องทำการซื้อขายโดยผ่านตลาดซื้อขายสินค้าน้ำมันล่วงหน้าเสมอไป ดังนั้นคู่สัญญาอาจเลือกทำสัญญาดังกล่าวในแบบใดก็ได้ สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะได้ศึกษาถึงการซื้อขายสินค้าน้ำมันล่วงหน้าแบบมีระบบ (Futures Contract) ดังนั้นในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ในส่วนใดที่กล่าวถึงการซื้อขายสินค้าน้ำมันล่วงหน้าให้หมายความถึงการซื้อขายสินค้าน้ำมันล่วงหน้าแบบมีระบบ

2. ความเป็นมาและวิวัฒนาการของการซื้อขายสินค้าน้ำมันล่วงหน้า
 การซื้อขายสินค้าน้ำมันล่วงหน้าเกิดขึ้นเพราะแนวความคิดของผู้ใดและเกิดขึ้นเมื่อใดไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัด แต่สามารถแยกถึงวิวัฒนาการของการซื้อขายสินค้าน้ำมันล่วงหน้าได้ดังนี้

2.1 สมัยนิชิเซ็น ชาวนิชิเซ็นเป็นชนชาติแรกที่ทำการค้าขายระหว่างประเทศ บริเวณซึ่งชาวนิชิเซ็นทำการค้าขายได้แก่ ประเทศแถบตะวันออกกลางและทะเลเมดิเตอร์เรเนียน บางครั้งสินค้าที่นำไปขายไม่พอกับความต้องการ พ่อค้าจะทำข้อตกลงเป็นเงื่อนไขในการซื้อขายสินค้าน้ำมันว่าจะส่งมอบสินค้าให้ในภายหลังตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญา แนวคิดแบบนี้จึงมี

---

⁵Legislative History Futures Trading Act Of 1978
 Public Law 95 - 405 pp 2100-2101.

วัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการเป็นสำคัญ

2.2 สมัยโรมัน อธิปไตยแนวความคิดดังกล่าวได้แพร่หลายในอาณาจักรโรมัน ชาวโรมันส่วนใหญ่นิยมทำการซื้อขายล่วงหน้า แต่วัตถุประสงค์จากการซื้อขายเปลี่ยนไปจากการทำสัญญาซื้อขายเพื่อสนองตอบกับความต้องการของผู้บริโภคเป็นการลดความเสี่ยงราคาและต้นทุนการผลิต ดังนั้นเกษตรกรชาวโรมันจึงนิยมขายผลผลิตของตนล่วงหน้าก่อนฤดูการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าวซึ่งเกิดจากความต้องการสินค้า ปริมาณสินค้าและสภาพอากาศที่ผันแปรตลอดเวลาซึ่งมีผลต่อการผลิต⁶

รูปแบบของการซื้อขายล่วงหน้าในสมัยโรมันแบ่งได้ดังนี้

2.2.1 การซื้อขายแบบ *Emtio Rei Spereitae*

การซื้อขายแบบนี้เป็นข้อตกลงซึ่งผู้ขายสัญญาว่าจะส่งมอบสินค้าตามชนิด ปริมาณ และคุณภาพตามที่ตกลง ดังนั้นหากผู้ขายไม่สามารถที่จะทำการส่งมอบสินค้าได้ตามสัญญาไม่ว่าจะเหตุใดก็ตาม ผู้ขายต้องรับผิดชอบ

2.2.2 การซื้อขายแบบ *Emtio Spei* การซื้อขายแบบนี้

เป็นข้อตกลงว่าผู้ซื้อจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายทั้งหมด ดังนั้นเมื่อทำสัญญาซื้อขายกรรมสิทธิ์ตกเป็นของผู้ซื้อทันที หากผู้ขายไม่สามารถส่งมอบสินค้าได้ ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบต่อสัญญา⁷

การซื้อขายสินค้านำล่วงหน้าทั้งสองแบบมีข้อดีและข้อเสียต่างกันกล่าวคือ การซื้อขายแบบ *Emtio rei Spereitae* ทำให้ผู้ซื้อลดความเสี่ยงอันเนื่องจากการที่ผู้ขายไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาเพราะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ทำการซื้อขายจะตกเป็นของผู้ซื้อเมื่อได้มีการส่งมอบกรรมสิทธิ์ ดังนั้น หากผู้ขายไม่สามารถส่งมอบสินค้าตามสัญญาได้ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่ผู้ซื้อได้รับ ขณะ

⁶Barry Nicholas An Introduction To Roman Law (London : Oxford press 1965) P 171.

⁷Ibid., PP 173 - 174.

การซื้อขายแบบ Emtio Spei or Alea ซึ่งกรรมสิทธิ์และความเสี่ยงภัยตกอยู่กับผู้ซื้อ เมื่อได้มีการตกลงทำสัญญาซื้อขาย หากผู้ขายผลิตสินค้าได้จำนวนเท่าใด กรรมสิทธิ์ของสินค้านั้นก็ตกเป็นของผู้ซื้อทันทีที่นำสินค้าได้กำไรในอัตราสูง เพราะผลผลิตอาจได้มากกว่าที่ตกลงกันไว้ในสัญญา

ดังนั้น จึงมีผู้นำแนวคิดเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้านำล่วงหน้าและแนวคิดด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารการผลิตไปจัดตั้งศูนย์กลางการซื้อขายสินค้านำล่วงหน้าเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความต้องการสินค้าและแนวโน้มของราคาสินค้า เรียกว่า "ตลาดซื้อขายสินค้านำล่วงหน้า" ตลาดแห่งแรกเรียกว่า "เวนตรา โฟร์โตเวีย" ตั้งอยู่ที่เมืองอาเกีร่า ประเทศอังกฤษ

2.3 สมัยปัจจุบัน เมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลายรูปแบบการซื้อขายล่วงหน้าและตลาดซื้อขายสินค้านำล่วงหน้าก็สิ้นสุดลงด้วย ประชาชนขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจำเป็นจะต้องรวมกลุ่มกันชุมชนเรียกว่า แมนเนอร์ (Mannor) เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระบบดังกล่าวมีการสร้างระบบการป้องกันการรุกรานของอาณาจักรอื่นโดยการสร้างป้อมต่างๆในทวีปยุโรป อาหารและเครื่องใช้ต่างๆที่ใช้ในการดำรงชีพส่วนใหญ่ได้มาจากการผลิตภายในแมนเนอร์แต่ละแห่งซึ่งมีระบบจัดการผลิตสินค้าทุกประเภทแบบเบ็ดเสร็จตามความต้องการของชุมชน นอกจากนี้แนวความคิดทางคริสต์ศาสนา ได้มีอิทธิพลต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน สำหรับแนวความคิดดังกล่าวได้แก่ความคิดของเซนต์อควินัส (St. Aquinus) ซึ่งมีความเห็นว่า มนุษย์ไม่ควรมีการแสวงหากำไรในการซื้อขายสินค้า เพราะถือว่าการหากำไรและการสะสมทรัพย์สินถือเป็นการผิดถือเป็นบาป

ดังนั้นจึงทำให้รูปแบบการค้าของโรมันซึ่งเน้นระบบการผลิตเพื่อการค้าเป็นระบบการค้าการผลิตเพื่อยังชีพและนำสินค้าที่เหลือไปขายในรูปแบบการค้าขนาดเล็ก เมื่อแนวความคิดดังกล่าวเสื่อมลงและมีการพัฒนาระบบการผลิตทำให้ปริมาณสินค้าเกินความต้องการของแมนเนอร์แต่ละแห่ง ผู้ผลิตต้องนำสินค้าของตนไปจำหน่ายในท้องถิ่นอื่นทำให้เกิดระบบพ่อค้าเร่ การเดินทางเพื่อ

ไปจำหน่ายสินค้าบางครั้งพ่อค้าไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้น พ่อค้าได้จัดตั้งตลาดนัดเพื่อเป็นศูนย์กลางจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าของตน ตลาดนัดที่สำคัญได้แก่ตลาดเมืองแชมเปญ ประเทศฝรั่งเศส การจัดงานแสดงสินค้าบางครั้งสินค้าซึ่งนำไปจำหน่ายไม่พบกับความต้องการ ดังนั้น พ่อค้าได้ทำสัญญาซื้อขายโดยมีเงื่อนไขที่จะส่งมอบได้ในภายหลังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด สัญญาดังกล่าวเรียกว่า Fair Letter สัญญาดังกล่าวได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนทั่วไป ดังนั้นจึงมีผู้นำเอาแนวความคิดดังกล่าวมาใช้ในการซื้อขายสินค้าบางประเภทเช่น สินค้าเกษตรและแร่ธาตุเพื่อลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต สัญญาดังกล่าวเรียกว่าสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแบบไม่เป็นทางการหรือสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแบบไม่เป็นระบบ(Forward Contract) สัญญาซื้อขายดังกล่าวได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนทั่วไป ดังนั้นจึงมีผู้นำแนวคิดดังกล่าวไปจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสินค้าและปริมาณสินค้าตลอดจนแนวโน้มของราคาสินค้า บางครั้งมีผู้ไม่สุจริต ทำให้ผู้ที่ไม่สุจริตอาศัยโอกาสที่ไม่มีกฎหมายใช้บังคับเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าทำการหลอกลวง ฉ้อโกง ทำให้การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าขาดความเชื่อถือจากประชาชน นอกจากนี้การทำสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าทำให้เกิดภาระแก่ผู้ซื้อที่จะต้องจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าซึ่งได้ตกลงซื้อขายไว้ ทำให้ประชาชนไม่สนใจประกอบธุรกิจดังกล่าว ดังนั้นจึงมีการพัฒนาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบบไม่เป็นระบบ (Forward Contract) มาเป็นการซื้อขายซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบบเป็นระบบ(Futures Contract) ซึ่งมีกฎหมายควบคุมดูแล เนื่องจากการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีหลักการเพื่อลดความเสี่ยงเนื่องการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต ตลอดจนทำให้กลไกแห่งราคาทำงานได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงกำหนดให้การซื้อขายจะต้องมีการแข่งขันด้านราคาที่เป็นธรรมและไม่มีการผูกขาดราคาสินค้าโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบบมีระบบจึง

กำหนดให้การซื้อขายจะต้องกระทำในตลาดและมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ ปริมาณสินค้าและราคาสินค้าตลอดจนความต้องการสินค้า และต้องมีการบันทึก รายงานเกี่ยวกับการซื้อขายทุกรายการ นอกจากนี้การซื้อขายจะต้องกระทำผ่าน สำนักหักบัญชีและมีคณะกรรมการควบคุมการประกอบธุรกิจซื้อขายและสัญญาซื้อขาย จะต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน^๑

3. แนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์และกฎหมาย

3.1 แนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์ สมัยโบราณมนุษย์ผลิตสินค้า หรือบริการเพื่อสนองความต้องการของตน หากสินค้าที่ผลิตมีปริมาณมากเกินไป ความ ต้องการ ผู้ผลิตมักจะนำสินค้าที่ตนผลิตได้ไปทำการแลกเปลี่ยนกับสินค้าประเภทอื่น ซึ่งตนต้องการ การกำหนดมูลค่าของสินค้าจะนำไปกำหนดตามความพอใจของตน เอง การกำหนดมูลค่าของสินค้าดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหา เพราะความพอใจของแต่ละบุคคลนั้นต่างกันทำให้ไม่สามารถแลกเปลี่ยนได้ต้องหาสื่อกลางมาเพื่อกำหนด มูลค่าของสินค้าแต่ละประเภท^๒ สิ่งซึ่งใช้กำหนดมูลค่าของสินค้าในยุคแรกได้แก่ หินที่มีค่า และกระดุกสัตว์เป็นต้น เมื่อการค้าขายตัวทำให้ความต้องการสินค้า และบริการเปลี่ยนไป บางครั้งสินค้าซึ่งพ่อค้านำไปจำหน่ายไม่พอกับความต้องการ ของผู้บริโภค พ่อค้าได้ทำสัญญาซื้อขายโดยมีเงื่อนไขที่จะส่งมอบสินค้าในภายหลัง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การซื้อขายล่วงหน้าจึงเป็นกลไกที่ปรับ ราคาสินค้าและปริมาณสินค้าแต่ละประเภทให้สมดุลกับความต้องการของผู้ผลิตและ

^๑ John R Dominguez Devaluation and Futures Markets (Lexington Book 1972) P 1 .

^๒ Richard H Leftwich The Price System Resource Allocation Fourth edition (The Dresden Press Inc.1970)แปล โดยนราทิพย์ ชุตินวงศ์ ระบบราคาและการจัดสรรทรัพยากร, (กรุงเทพ : สำนัก งานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ จัดแปลและพิมพ์ 2521), หน้า2.

ผู้บริโภคน¹⁰ ต่อมาได้พัฒนาเป็นการซื้อขายเพื่อลดความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต

สำหรับสินค้าเกษตรและแร่ธาตุซึ่งแปรปรวนในเรื่องของการผลิตราคา มาตรฐาน และคุณภาพก่อให้เกิดความเสี่ยงแก่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค การนำระบบการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเข้ามาช่วยลดความเสี่ยงดังกล่าวได้ เพราะทำให้เกษตรกรสามารถทราบราคาผลิตผลล่วงหน้าก่อนฤดูกาลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจขณะเดียวกันผู้ประกอบการสามารถทราบต้นทุนและกำหนดราคาของสินค้าที่จะขายได้ ดังนั้น จึงมีผู้นำแนวคิดเกี่ยวกับการซื้อขายล่วงหน้ามาใช้กับซื้อขายสินค้าเกษตร

นอกจากนี้เกษตรกรเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เมื่อราคาสินค้าเกษตรตกต่ำทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลง รัฐบาลต้องเข้าไปแทรกแซงราคาสินค้าโดยการรับซื้อสินค้าดังกล่าวเพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น การที่มีระบบการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าทำให้ลดภาระของรัฐบาลในการเข้าไปแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรและทำให้การซื้อขายเป็นไปตามกลไกของตลาดและหลีกเลี่ยงสภาพของการแสดงเจตนา เมื่อการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้รับความนิยมนำให้มีผู้นำแนวคิดดังกล่าวไปจัดตั้งแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและปริมาณสินค้าเกษตรแต่ละประเภทเรียกว่าตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

การซื้อขายดังกล่าวได้รับความนิยมนำให้มีผู้ที่ไม่สุจริตอาศัยโอกาสที่ไม่มีกฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจประเภททำการหลอกลวงประชาชนเกี่ยวกับการซื้อขาย เช่น การปั่นราคาสินค้าและหลอกลวงประชาชนโดยทำการซื้อขายสินค้าโดยไม่มีคำสั่งมอบ ทำให้การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นการพนันในตัวเลขของราคาสินค้าทำให้เศรษฐกิจของประเทศเสื่อมโทรมและเป็นการสร้างความลุ่มหลงมอมเมาประชาชนให้เล่นการพนันทำให้หลักความศรัทธาของ

---

¹⁰Jacob Bernstein Cyclic Analysis in Future Trading (New York : Wiley 1988) p 5.

การแสดงเจตนาเลื่อมลงเพราะประชาชนขาดความเชื่อถือในการประกอบธุรกิจ
 ดังนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของประเทศต่างๆ มองเห็น
 ความสำคัญและประโยชน์ของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า จึงได้พยายาม
 แก้ปัญหาโดยการออกกฎหมายมาควบคุมการประกอบธุรกิจประเภทนี้และพัฒนาการ
 ประกอบธุรกิจการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา
 ได้ตรากฎหมายเรียกว่าพระราชบัญญัติ Grain Futures 1922 ซึ่งต่อมาได้
 ตราเป็นพระราชบัญญัติ Commodities Trading Act 1933 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
 ครั้งสุดท้ายโดยพระราชบัญญัติ Futures Trading Act 1992 ทำให้ธุรกิจ
 การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าพัฒนาขึ้นอีก

3.2 แนวคิดในทางกฎหมาย สมัยกรีกสภาพเศรษฐกิจเป็นแบบ
 ครอบครัวยุคโบราณส่วนใหญ่จะผลิตสินค้าหรือบริการสำหรับใช้ในการบริโภคใน
 ครอบครัวยุคโบราณ หากสินค้าซึ่งผลิตได้เกินความต้องการ ผู้ผลิตจะนำสินค้าดังกล่าวไป
 แลกเปลี่ยนกับสินค้าของผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลถูกกำหนดโดยสัญญา บาง
 ครั้งการค้นหาผู้ที่มีความต้องการสินค้าตรงกันมีความลำบากเพราะไม่สามารถที่จะ
 ทราบได้ว่าบุคคลใดมีความต้องการสินค้าประเภทใดและตนต้องการสินค้าประเภท
 นั้นหรือไม่

ดังนั้น จึงมีแนวคิดในการจัดตั้งตลาดเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ
 ปริมาณสินค้าและความต้องการสินค้าและทำให้เกิดความสะดวกในการแลกเปลี่ยน
 สินค้าระหว่างกันเรียกว่า *Katallattein*¹¹ การแลกเปลี่ยนในสถานที่ดังกล่าว
 ประสบปัญหาเพราะไม่สามารถกำหนดมูลค่าของสินค้าแต่ละชิ้นได้ จำเป็นจะต้อง
 หาสื่อกลางมากำหนดราคาสินค้า กำหนดกฎเกณฑ์ และระเบียบในการซื้อขายเพื่อ
 ให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาทุกฝ่าย และพัฒนามาเป็นการซื้อขายระหว่างกัน
 การซื้อขายเดิมต้องมีการส่งมอบสินค้าและชำระราคาทันทีเมื่อซื้อขาย

¹¹F. A. Hayek Law, Legislation, Liberal (London: Routledge & Kegan Paul 1982) pp 108-109.

บางครั้งสินค้าที่นำมาซื้อขายมีปริมาณไม่พอกับความต้องการ ดังนั้นพ่อค้าได้ทำสัญญาซื้อขายโดยมีเงื่อนไขว่าจะนำสินค้ามาส่งมอบให้ในภายหลัง ซึ่งเป็นการซื้อขายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค¹²

สมัยโรมัน ชาวโรมันได้รับแนวความคิดในการซื้อขายของกรีกมาจากชาวโพนีเซียน ชาวโรมันนิยมทำการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแต่วัตถุประสงค์ในการซื้อขายเปลี่ยนแปลงไปจากการซื้อขายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค เป็นการซื้อขายเพื่อลดความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต เกษตรกรชาวโรมันนิยมทำการขายผลผลิตของตนล่วงหน้าได้ ต่อมาได้มีผู้สงสัยว่าการซื้อขายโดยไม่มีสินค้าอยู่ในความครอบครองสามารถกระทำได้หรือไม่ ปัญหาที่ ปอมเปเนียส (Pompanius) นักกฎหมายคนสำคัญของโรมันมีความเห็นว่า " การซื้อขายโดยไม่มีวัตถุประสงค์สัญญาซื้อขายนั้นไม่สามารถกระทำได้แต่การซื้อขายสินค้าที่จะทำการผลิตในอนาคต หรือลูกสัตว์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นมาทำได้เมื่อสินค้าหรือสัตว์นั้นได้เกิดขึ้นมาถือว่าสัญญาได้สมบูรณ์ตั้งแต่วเวลาที่ทำสัญญาโดยถือว่าเป็นการซื้อขายแบบมีเงื่อนไข"¹³ แนวความคิดของ ปอมเปเนียสได้รับการยอมรับและนำมาบัญญัติเป็นกฎหมาย การซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายโรมันแบ่งได้ดังนี้

3.2.1 สัญญาซื้อขายแบบ *Emtio rei Alea* สัญญาซื้อขายซึ่งผู้ซื้อจะต้องรับผิดชอบในความเสี่ยงที่เกิดขึ้น กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ทำการซื้อขายจะโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อทำสัญญาซื้อขาย¹⁴

¹² Ibid., p109.

¹³ ธีระพันธ์ เบญจรัศมีโรจน์ สัญญาซื้อขายทรัพย์สินในอนาคต (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2527) หน้า 6 - 7.

¹⁴ Barry Nicholas An Introduction To The Roman Law P 171.

3.2.2 สัญญาซื้อขายแบบ *Emtio rei spareitae*

ซึ่งถือว่าการซื้อขายผู้ขายจะต้องรับผิดชอบต่อความเสี่ยงอันเนื่องจากการไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญา

การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้รับความนิยมนอกจากชาวโรมันเพราะช่วยลดความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ และทำให้พ่อค้าได้รับกำไรมากขึ้น ทำให้มีผู้นำแนวคิดดังกล่าวไปจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อทำให้กลไกแห่งราคาทำงานได้อย่างสมบูรณ์เพราะการซื้อขายดังกล่าวต้องมีการประมวลราคาสินค้าระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายหลายรายทำให้มีการแข่งขันด้านราคาและการพัฒนาด้านคุณภาพของสินค้าเพราะสินค้าที่จะทำการซื้อขายต้องมีมาตรฐานตามที่ตลาดกำหนด ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งแรกที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นได้แก่ ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเวเนตราโพร์โตเวียที่เมืองอาگیر่า ประเทศอังกฤษ

เมื่ออาณาจักรโรมันได้สิ้นสุดลง ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้สิ้นสุดลงด้วย ประชาชนขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจำเป็นจะต้องรวมกลุ่มกันเรียกว่า แมนเนอร์ (Manor) เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระบบดังกล่าวมีการสร้างระบบการป้องกันการรุกรานของอานารยชนอื่น โดยการสร้างป้อมต่างๆในทวีปยุโรป สำหรับเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวันได้มาจากการผลิตภายในแมนเนอร์แต่ละแห่ง นอกจากนี้แนวความคิดทางคริสต์ศาสนาได้มีอิทธิพลต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน สำหรับแนวความคิดดังกล่าวได้แก่แนวความคิดของเซนต์ไควนัส (St. Aquinas) ซึ่งเห็นว่า มนุษย์ไม่ควรมีการแสวงหากำไรในการซื้อขายสินค้าเพราะถือว่าการหากำไรและการสะสมทรัพย์สินถือเป็นความผิดถือเป็นบาป ทำให้รูปแบบการผลิตเพื่อการค้าเป็นการผลิตเพื่อเลี้ยงชีพยิ่งขึ้นและนำสินค้าที่เหลือไปจำหน่าย ต่อมาแนวความคิดทางคริสต์ศาสนาเสื่อมลงและมีการพัฒนาระบบการผลิตทำให้สินค้าเกินความต้องการของชุมชนแต่ละแห่ง ผู้ผลิตต้องนำสินค้าของตนไปขายในท้องถิ่นอื่นทำให้เกิดระบบพ่อค้าเร่ที่เดินทางไปจำหน่ายสินค้าในต่างท้องถิ่น บางครั้งการเดินทาง

เพื่อไปจำหน่ายสินค้าไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นพ่อค้าได้จัดตั้งตลาดนัดเพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าของตน ตลาดนัดที่สำคัญได้แก่ ตลาดเมืองแซมเปญประเทศฝรั่งเศส ในการจัดงานแสดงสินค้าบางครั้งสินค้าจำหน่ายไม่พอกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นพ่อค้าได้ทำสัญญาซื้อขายโดยมีเงื่อนไขที่จะส่งมอบได้ในภายหลังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภค สัญญาดังกล่าวเรียกว่า Fair Letter สัญญาซื้อขายดังกล่าวได้รับความนิยมาจกประชาชนทั่วไป ดังนั้นจึงมีผู้นำเอาแนวคิดดังกล่าวมาใช้กับการซื้อขายสินค้าเพื่อลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต สัญญาดังกล่าวเรียกว่าสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (Forward Contract) สัญญาซื้อขายดังกล่าวได้รับความนิยมาจกประชาชนทั่วไป ในระยะแรกไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจโดยตรงทำให้ผู้ที่ไม่สุจริตอาศัยโอกาสที่ไม่มีกฎหมายใช้บังคับเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าทำการหลอกลวง ฉ้อโกง ทำให้การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าปัญหาขาดความเชื่อถือจากประชาชน นอกจากนี้การซื้อขยาล่วงหน้าแบบไม่เป็นระบบ (Forward Contract) นั้นผู้ซื้อที่มีภาระจะต้องจัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้าตามสัญญา ทำให้สัญญาดังกล่าวไม่ได้รับความนิยมาเท่าที่ควรทำให้หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาไม่ได้รับการปฏิบัติตาม และธุรกิจการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าไม่พัฒนา ดังนั้นจึงมีการพัฒนารูปแบบของการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแบบไม่เป็นระบบ (Forward Contract) มาเป็นการซื้อขายล่วงหน้าแบบเป็นระบบ (Futures Contract) โดยมีการบัญญัติกฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจดังกล่าว เช่นประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตราเป็นพระราชบัญญัติการซื้อขายพืชผลล่วงหน้า (Grain Futures Trading 1922) ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (Commodity Futures Act 1933) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยพระราชบัญญัติการซื้อขายล่วงหน้า (Futures Trading Act 1992)

ดังนั้น ในบางประเทศที่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของ

การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และญี่ปุ่น ได้บัญญัติกฎหมายออกมาควบคุมการประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าล่วงหน้า และมีนโยบายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า ทำให้การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าขยายตัวไปตามความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ

4. ประเภทของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า แบ่งได้ ๓ ประเภท ดังนี้

4.1 แบ่งตามลักษณะการจัดองค์กร ได้แก่

4.1.1 การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่ไม่มีการจัดระบบ(Forward Contract) หมายถึงการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าโดยมีการกำหนดกฎ ระเบียบ และข้อสัญญาเป็นไปตามเจตนาของคู่สัญญาแต่ละฝ่าย ดังนั้นข้อสัญญาแต่ละฝ่าย จึงเกิดจากความพอใจของคู่สัญญาไม่ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับของตลาด แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย เช่น การซื้อขายข้าวโพดที่อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

4.1.2 การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบบมีระบบ (Futures Contract) หมายถึง การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่มีกฎหมาย ระเบียบ และกฎเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล เช่น การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในเมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบบนี้มีข้อดีในแง่ที่ว่า ข้อสัญญามีความชัดเจนเพราะคณะกรรมการตลาดจะเป็นผู้กำหนดเช่น คุณภาพของสินค้า โดยกำหนดให้คุณภาพสินค้าที่จะต้องทำการส่งมอบต้องเป็นไปตามมาตรฐานของตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ถูกต้องตามมาตรฐานของตลาด การแสดงเจตนาของคู่สัญญาในการทำสัญญามีความรวดเร็วเพราะคู่สัญญาแต่ละฝ่ายโดยไม่จำเป็นต้องทราบว่าได้ทำสัญญากับใครเพื่อจะไปใช้สิทธิบังคับตามสัญญา เพราะว่าโบริคเกอร์จะเป็นผู้ทำหน้าที่รับประกันการปฏิบัติตามสัญญา นอกจากนี้ การบังคับชำระหนี้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะสำนักหักบัญชีทำหน้าที่ดูแลและรับประกันการปฏิบัติตามสัญญา แต่อาจมีข้อเสียคือ หลักการของการซื้อขายประเภทนี้ต้องการความรวดเร็วใน

การซื้อขาย ดังนั้นหลักการของสัญญาประเภทนี้จึงกำหนดรูปแบบมาตรฐานบางครั้งอาจไม่ตรงกับความต้องการของลูกค้าแต่ละฝ่าย ลูกค้าไม่สามารถแก้ไขสัญญาให้ตรงกับความต้องการ แต่ปัจจุบันได้มีการกำหนดสัญญาอาจกำหนดรูปแบบของสัญญาได้เองซึ่งเรียกว่า Flexible reception เพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้การซื้อขายจะต้องกระทำผ่านโบว์ริคเกอร์ ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ซื้อหรือผู้ขายและลูกค้าจะต้องตรวจสอบหลักประกันตามสัญญา เช่น เงินมัดจำให้เป็นไปตามกฎหรือข้อบังคับของตลาดเสมอ หากเงินมัดจำหรือเงินประกันการปฏิบัติตามสัญญาต่ำเกินไปสำนักหักบัญชีอาจปิดบัญชีการซื้อขายดังกล่าวโดยการชำระบัญชี (Liquidate contract)

4.2 แบ่งตามลักษณะการค้า ได้แก่

4.2.1 การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่มีการส่งมอบสินค้า (Physical Markets) หมายถึงการซื้อขายที่มีข้อกำหนดหรือกฎหมายกำหนดให้มีการส่งมอบสินค้าตามสัญญาทุกสัญญา เช่น ตลาดซื้อขายข้าวล่วงหน้า โคอิจิม่าเมืองเอโด ประเทศญี่ปุ่นในยุคแรก¹⁵ ซึ่งมีข้อดีคือ การส่งมอบสินค้าตามสัญญาทุกสัญญาจะแสดงถึงความต้องการสินค้าและทำให้ผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาด ส่วนข้อเสีย คือ การกำหนดให้มีการส่งมอบสินค้าทุกรายการจะเป็นการสร้างภาระแก่ผู้ผลิตที่จะต้องทำการส่งมอบและทำให้นักเก็งกำไรไม่สนใจที่จะเข้ามาลงทุน เพราะหากจะเข้ามาลงทุนในการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าจะต้องจัดหาช่องทางจำหน่ายสินค้าตามสัญญา ทำให้ตลาดมีลักษณะเป็นการผูกขาดอยู่เฉพาะกลุ่มพ่อค้าคนกลางเท่านั้น

4.2.2 การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่ไม่มีการส่งมอบสินค้า (Paper Dealer) หมายถึง การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าซึ่งมี

---

¹⁵Richard J Teweles, Frank J Jones The Futures Game Who Win Who Loses Why second edition (Illinois:Mcgrow Hill Book 1987) p8.

ข้อกำหนดว่าจะไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบสินค้าตามสัญญา หากลูกค้าต้องการส่งมอบสินค้าจะต้องดำเนินการเอง เช่น การซื้อขายล่วงหน้าในประเทศไทย ที่เรียกว่าบริษัทคอมโมดิตี การซื้อขายประเภทนี้มีข้อดี คือ ทำให้บรรดานักเก็งกำไรเข้ามาลงทุนและตลาดมีการตื่นตัวในการแข่งขันสูง แต่มีข้อเสียคือ สร้างความลุ่มหลง มอมเมาประชาชน เพราะประชาชนอาจมาเก็งกำไรโดยการทนายว่าราคาของสินค้าควรจะเป็นราคาเท่าใด ทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเสื่อมโทรม นอกจากนี้ ราคาและความต้องการของตลาดเกี่ยวกับสินค้าไม่ตรงกับความเป็นจริง แนวคิดเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าว่าจะต้องมีการส่งมอบสินค้าหรือไม่ ในการประชุมสภาคองเกรสแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 1974 และ ปี ค.ศ. 1978 สมาชิกสภามีความเห็นเป็นสองฝ่าย สมาชิกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าไม่จำเป็นที่จะต้องมีการส่งมอบสินค้าเพราะการส่งมอบสินค้าอาจทำให้บุคคลที่เป็นนักเก็งกำไร หรือผู้ที่ต้องการเข้ามาลงทุนในการซื้อขายสินค้าล่วงหน้ามีจำนวนน้อย และไม่เป็นการสร้างระดับราคาให้มีความเหมาะสมกับ และก่อให้เกิดการผูกขาดไม่มีการแข่งขันด้านราคาของสินค้า เพราะจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการส่งมอบสินค้าในอัตราที่สูง ไม่เหมาะสมกับการเข้าตลาด แต่สมาชิกสภาอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การไม่กำหนดให้มีการส่งมอบสินค้าก่อให้เกิดความสับสน เพราะมีลักษณะเป็นการเล่นพนันในการเปลี่ยนแปลงตัวเลขราคาสินค้า ทำให้เกิดความเสียหายด้านเศรษฐกิจ ซึ่งผิดหลักการของการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า ซึ่งต้องการแสดงถึงแนวโน้มของราคาสินค้าและความต้องการของตลาด เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนผลิตสินค้าและลดภาระของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านสินค้าเกษตร ดังนั้น สมควรที่จะบัญญัติให้มีการส่งมอบสินค้า ในที่สุดที่ประชุมสภาคองเกรสมีมติว่าซื้อขายสินค้า¹⁰

¹⁰Paul M Architzel ,John P Connolly "Delivery On Futures Contract As A Legal Requirement" The Bussiness Lawyer 36 (April 1981) p 940.

เกษตรล่วงหน้าจะต้องมีการส่งมอบสินค้าทุกรายการเพื่อสะท้อนถึงความต้องการ และแนวโน้มของราคาสินค้า(The strongest evidence indicating that Congress did not intend delivery in kind to be a legal required means of settlement si the substantial evidence that Congress was aware that applications for designation as contract market in nontraditional area, such as futures contracts on services or other intangibles ,might submitted to the Commission in the future and thatthe Congress did not attempt to stymie the development of these contract.) แต่ปัจจุบันการซื้อขายสินค้าลูกค้าไม่จำเป็นต้องรับมอบสินค้าเสมอไป ลูกค้าอาจขอชำระหนี้เป็นเงินสดก็ได้

นอกจากนี้ศาลสูงสุดของมลรัฐเวอร์จิเนียซึ่งต้นได้ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้วางหลักไว้ในคดี D.R.Glasgow V Nicholls (124 Wash 281 214Pac 165) Washington Supreme Court(In Banc)- April 5,1923 ว่า คำสั่งซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ซึ่งมีการดำเนินการโดยไม่มีการส่งมอบสินค้า แต่มีการชำระส่วนต่างของราคาระหว่างสัญญาที่ราคาตลาดถือว่าการผิดกฎหมาย (Order For Commodities for future delivery of the commodity,which are to be settled not by delivery of the commodity,but by payment of the differences between the contract and actual prices at date of delivery,are void at common law¹⁷) นอกจากนี้ศาลสูงมลรัฐจอร์เจีย ได้พิพากษาไว้เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 1926ในคดี Lasseter V O'Neill ว่าสัญญาซื้อขายฝ้ายล่วงหน้าที่มีการวางมัดจำ เมื่อมีการตกลงที่จะชำระส่วนต่างระหว่างราคาที่ได้ตกลงราคา

---

¹⁷American Law Reporty Case And Annotation (Roche ster: New York) Volum 35 PP419 - 431.

ตามสัญญาซื้อขายราคาตลาดถือว่เป็นการผิดกฎหมายไม่สามารถบังคับตามสัญญาได้ แต่ไม่ถือว่เป็นการพนันเพราะว่าไม่มีบุคคลหนึ่งชนะหรืออีกบุคคลหนึ่งแพ้จากการแข่งขัน (An agreement for the purchase and sale of cotton "on margin, commonly called dealing in futures, when the intention or understanding of the parties to receive or pay the difference between the agreed price and which is condemned by Civil Code 1910, section 4258, as unlawful, is not a gaming contract in the sense and meaning of Civil Code section 4256, to the effect that money paid upon such consideration may be recovered back from the winner by the loser, under certain condition stated)¹⁸

4.3 แบ่งตามองค์กรที่ใช้ในการควบคุม เหตุที่มีการจัดตั้ง องค์กรควบคุมการประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าล่วงหน้าก็เพื่อให้เกิดระเบียบในการซื้อขายและให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกจากการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของอีกฝ่ายหนึ่ง และป้องกันการกระทำบางอย่างที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ซื้อและผู้ขาย

4.3.1 การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (Securities Investment Board) เช่นการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าของประเทศอังกฤษ เหตุผลที่ประเทศอังกฤษได้รวมการควบคุมการซื้อขายหลักทรัพย์และการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเข้าด้วยกันเพราะ

4.3.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองการลงทุน อังกฤษมีความเห็นว่าการคุ้มครองผู้ลงทุนควรจะมีอยู่ในมาตรฐานเดียวกันไม่สมควรแยกการควบคุมการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และการซื้อขายสินค้า

---

¹⁸ American Law Reporty Case And Annotation (Roche ster: New York) Volum 49 PP 1076 - 1091.

ล่วงหน้านอกจากนี้ การกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบธุรกิจโดยการออกหุ้นหรือตัวสัญญาใช้เงินและการออกตราสารทางการค้า เช่น สัญญาซื้อขายพืชผลล่วงหน้า ตราสารทั้งสองประเภทมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือ การให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบธุรกิจ ดังนั้น เพื่อยกระดับของผู้ประกอบการ สมควรบัญญัติให้การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นการซื้อขายหลักทรัพย์ และการกำหนดกฎเกณฑ์ในการดูแลการซื้อขายและการควบคุมควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

4.3.1.2 เหตุผลทางประวัติศาสตร์ อังกฤษ เคยแยกการควบคุมการซื้อขาย โดยคณะกรรมการหลักทรัพย์ดูแลธุรกิจหลักทรัพย์ และคณะกรรมการควบคุมการลงทุนและการจัดการการลงทุน (Market Investment Board Organization Committee) ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการดูแลและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการลงทุนในตลาดและออกตราสารใหม่ แต่อังกฤษเห็นว่าการซื้อขายสินค้าล่วงหน้ากับการซื้อขายหลักทรัพย์ไม่ได้แตกต่างกันเพราะการควบคุมการซื้อขายทั้งสองประเภทมีปรัชญาอยู่ที่ความยุติธรรมในการแข่งขันการเปิดเผยข้อมูล และความเท่าเทียมกันของข้อมูล จึงได้มีการรวมการควบคุมการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเข้ากับการซื้อขายหลักทรัพย์¹⁰

4.3.2 การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าที่อยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการควบคุมการประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าล่วงหน้า ได้แก่ การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าในประเทศสหรัฐอเมริกา เหตุผลที่แยกการควบคุมการประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าล่วงหน้าออกจากคณะกรรมการหลักทรัพย์ เกิดขึ้นจากแนวความคิดในคดี Securities and Exchange Commission V W.J. Howey Co. et al . ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่าจำเลยเป็นบริษัทจำกัดซึ่งจ

¹⁰Sam Scott Miller " Regulation Financial Service In The United Kingdom - An American Perspective" The Bussiness Lawyer 44 (February 1989) PP 323 - 324.

ทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา จำเลยได้จัดสรรที่ดินซึ่งตั้งอยู่บริเวณ เขตทะเลสาบของมลรัฐฟลอริดา จำนวน 500 เอเคอร์ โดยสัญญากับผู้ซื้อว่าจะทำการเพาะปลูกส้มให้แก่ผู้ซื้อ และจัดการเกี่ยวกับการตลาดมามอบให้แก่ผู้ซื้อในอัตราไม่ต่ำกว่าห้าเปอร์เซ็นต์ต่อปีมีกำหนดสามปี คณะกรรมการควบคุมการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีความเห็นว่า การที่จำเลยได้ไปโฆษณาขายที่ดินของจำเลยเป็นการออกหลักทรัพย์ซึ่งจะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการ จึงขอให้ศาลลงโทษจำเลย ประเด็นมีว่า การจัดสรรที่ดินและสัญญาที่ว่าจะจัดการผลประโยชน์ให้ถือว่าเป็นหลักทรัพย์ตามความความหมายของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ค.ศ. 1933 หรือไม่ ผู้พิพากษา Murphy มีความเห็นว่าการที่จำเลยได้โฆษณาว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทน ถือว่าเป็นสัญญาลงทุน (Investment Contract) แต่ไม่อยู่ในความหมายของคำว่าหลักทรัพย์ตามความหมายของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ค.ศ. 1933 เพราะแม้ในสัญญาจะมีการจัดการด้านการตลาดแก่ผู้ซื้อที่ดินแต่เมื่อข้อเท็จจริงแม้จะมีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ลงทุน เมื่อไม่ปรากฏว่าผลตอบแทนจากการลงทุนเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบการ หรือจากกิจการของบุคคลภายนอกจึงไม่อยู่ในความหมายของคำว่าหลักทรัพย์ ส่วนผู้พิพากษา Frank Furter มีความเห็นแย้งว่า คำว่าสัญญาการลงทุนมิได้อยู่ในความหมายพิเศษ แต่เป็นคำที่ปรากฏได้ในความหมายทั่วไป และการกระทำของจำเลยอยู่ในขอบเขตของกฎหมายหลักทรัพย์²⁰

นอกจากนี้ สมาชิกสภาองเกรสยังมีแนวความคิดว่า การซื้อขายสินค้าล่วงหน้ามิใช่เป็นการซื้อขายหลักทรัพย์ดังปรากฏในรายงานการประชุมของสภาองเกรสของประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 1973 โดยสมาชิกสภาฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นการซื้อขายสิทธิ

²⁰Supreme Court Report 1946 (Minnesota : West Publishing) PP 1100 - 1105.

ในสัญญา แต่การซื้อขายหลักทรัพย์เป็นการซื้อขายความเป็นเจ้าของกิจการหรือธุรกิจ หรือการลงทุน นอกจากนี้ การซื้อขายหลักทรัพย์เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการลงทุน ซึ่งต่างจากการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของราคาสินค้า และการลดความเสี่ยงในต้นทุนการผลิต²¹

5. หลักการของกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

หลักการสำคัญของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อลดความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและทำให้มีการวางแผนการผลิตสินค้าให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด ทำให้มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค บางครั้งการซื้อขายมีการเอาเปรียบผู้ซื้อหรือผู้ขายด้วยวิธีการที่ไม่เป็นธรรมเช่น การหลอกลวง การฉ้อโกง การบีบบังคับ เป็นต้น ทำให้กลไกตลาดทำงานได้ไม่เต็มที่

ดังนั้นกฎหมาย จึงมีข้อกำหนดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการซื้อขาย ดังนี้

5.1 การซื้อขายต้องเป็นไปโดยเสรี ผู้ที่จะเข้าทำสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าจะต้องมีอิสระในการทำสัญญา ดังนี้

5.1.1 การกำหนดข้อสัญญา ผู้ที่เข้าทำสัญญาแต่ละฝ่ายต้องสามารถกำหนดเงื่อนไขหรือข้อสัญญาที่ตนต้องการผูกพันให้ปฏิบัติตาม โดยไม่ต้องถูกบังคับ เช่น การกำหนดราคาของสินค้าตามสัญญาซื้อหรือขาย เป็นต้น

5.1.2 การเลือกบุคคลซึ่งจะเข้าทำสัญญาหรือเป็นคู่สัญญากับตน คู่สัญญาแต่ละฝ่ายสามารถเลือกทำสัญญากับบุคคลใดก็ได้ หากมีการ

²¹ Wayne D Greenstone "The CFTC and Government Reorganization Preserving Regulatory Independence" PP 202 - 203.

แข่งขันก็สามารถเลือกคู่สัญญาที่ให้ผลประโยชน์กับตนสูงสุดได้²²

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขาย การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขาย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการ หมายถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ประกอบการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทางการเงิน ความน่าเชื่อถือ ประวัติการทำงานและชื่อของผู้ประกอบการ

5.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสินค้า หมายถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการสินค้า เช่น ปัจจุบันตลาดต้องการข้าวโพดเบอร์ 2 ความชื้นไม่เกิน 14 % จำนวน 300,000 ตัน ราคา ตันละ 4750 บาท กำหนดส่งมอบภายในวันที่ 22 มีนาคม 2539 เป็นต้น

เหตุผลที่กำหนดให้เปิดเผยข้อมูล เพื่อต้องการให้ผู้ที่จะเข้าไปทำการซื้อขายล่วงหน้าทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ตนจะเข้าไปทำการซื้อขาย และแนวโน้มของตลาดเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจที่จะทำการซื้อหรือขายและก่อให้เกิดการแข่งขันในการที่จะกำหนดราคาของสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งและผู้ผลิตทราบถึงแนวโน้มของตลาดที่มีความต้องการสินค้าเพื่อการตัดสินใจผลิตสินค้า

นอกจากหากมีการปั่นราคา เช่นการสร้างราคา หรือทำให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า การแสดงเจตนาแบบนี้ทำให้เกิดการซื้อขายที่ไม่เป็นธรรมและเกิดการสำคัญผิดในการซื้อขาย การเสนอราคาซื้อต่ำกว่าราคาที่ได้มีการเสนอซื้อครั้งก่อนจะทำให้ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายเพราะหลักการของการทำสัญญาถือว่าเมื่อค่าเสนอและค่าสนองตรงกันก่อให้เกิดสัญญา ดังนั้นหากคู่สัญญาฝ่ายซื้อต่ำกว่าราคาที่ได้เสนอในครั้งก่อนยอมส่งผลให้สัญญาซื้อ

²² คณิง ฤาไชย, ศาสตราจารย์ ทฤษฎีกฎหมายกับธุรกิจ (กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2535) หน้า 3.

ขายไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เป็นต้น²³

6. ลักษณะของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะมีการกำหนดมาตรฐาน ปริมาณ คุณภาพ ระยะเวลาที่จะทำการส่งมอบสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานของ ตลาด ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการประกอบธุรกิจการซื้อขายสินค้า ล่วงหน้า จะประกอบด้วย

6.1 การกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า การซื้อขายสินค้า เกษตรล่วงหน้าจะต้องมีการกำหนดคุณภาพของสินค้าที่จะส่งมอบ การกำหนด คุณภาพของสินค้าที่จะทำการส่งมอบทำได้สองวิธี คือ

6.1.1 การกำหนดให้มีการส่งมอบสินค้าตามข้อตกลง หมายความว่า หากคู่สัญญาตกลงที่จะส่งมอบสินค้ามีคุณภาพอย่างไร เมื่อครบ กำหนดตามสัญญาผู้ซื้อต้องรับมอบสินค้าตามข้อตกลงดังกล่าว เช่น นาย ก. ทำ สัญญาซื้อข้าวเปลือกจำนวนหนึ่งเกวียนจากนาย ข. โดยกำหนดส่งมอบในวันที่ 20 ธันวาคม 2538 เมื่อครบกำหนด นาย ก. จะต้องรับมอบสินค้าจากนาย ข. ตามที่ได้ตกลง

6.1.2 การกำหนดให้มีการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพตาม ข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานของตลาด ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุม การประกอบธุรกิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า เช่น ตลาดชิคาโกมีการกำหนดมาตรฐานข้าวที่จะทำการซื้อขายต่อหนึ่งหน่วยว่า จะต้องมึน้ำหนักไม่น้อยกว่าสองพันตัน เวต หรือ 90.72 เมตริกตัน และมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ สำหรับข้าวสาร

---

²³ คณะกรรมาธิการเกษตรและสหกรณ์ "ตลาดซื้อขายล่วงหน้าที่ ชิคาโก" ใน รายงานการศึกษาปัญหาหนี้สินของเกษตรกร (กรุงเทพฯ : สภาผู้แทน ราษฎร 2533) หน้า 293.

อเมริกันหมายเลข 2 โดยสามารถทำการส่งออกมาเป็นข้าวได้ไม่น้อยกว่า 65 เปอร์เซ็นต์มีต้นข้าวไม่น้อยกว่า 48 เปอร์เซ็นต์ เวลาที่จะส่งมอบต้องเป็นไปตามที่ได้ตกลงไว้ เป็นต้น

6.2 การส่งมอบสินค้า แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

6.2.1 ระยะเวลา ระยะเวลาในการส่งมอบสินค้าจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าเมื่อใด เมื่อครบตามสัญญา หากเป็นการซื้อขายล่วงหน้าแบบ Futures Contract ตลาดจะเป็นผู้แจ้งให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายทราบถึงกำหนดการส่งมอบสินค้า เช่น การซื้อขายน้ำตาลล่วงหน้าในตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้านิวยอร์กจะกำหนดส่งมอบภายในเดือน มีนาคม พฤษภาคม กรกฎาคม ตุลาคม เป็นต้น

6.2.2 สถานที่ส่งมอบสินค้า การส่งมอบสินค้าจะกำหนดให้ส่งมอบ ณ สถานที่ใดก็ได้ คู่สัญญาซึ่งต้องการจะรับมอบสินค้า จะต้องไปรับมอบสินค้า ณ สถานที่ซึ่งได้กำหนดไว้ในสัญญา เช่น การซื้อขายข้าวล่วงหน้าในตลาดชิคาโกจะกำหนดจุดส่งมอบสินค้าทั้งหมดสิบสองจุด บริเวณด้านตะวันออกของมลรัฐอิลลินอยส์ เป็นต้น

6.3 การชำระเงิน การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบ่งการชำระเงินออกเป็นสองประเภท คือ

6.3.1 เงินมัดจำ (Margins) หมายถึงเงินที่ลูกค้าจะต้องวางเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญา การเรียกเงินมัดจำแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

6.3.1.1 เงินมัดจำประเภท Initial Margin หมายถึง เงินที่ลูกค้าจะต้องวางแก่ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เมื่อมีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามจำนวนที่กำหนดไว้ตามกฎของตลาด

6.3.1.2 เงินมัดจำประเภท Maintenance Margin หมายถึง เงินมัดจำขั้นต่ำที่ลูกค้าจะต้องรักษาไว้ ดังนั้น เมื่อมีการเรียกเก็บเงินมัดจำแล้ว ต่อมาราคาสินค้าได้ลดต่ำลงทำให้เกิดการขาดทุนเนื่องจาก

การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า หากลูกค้ามีความประสงค์จะทำการซื้อขายสินค้า ล่วงหน้าต่อไปจะต้องนำเงินมัดจำมาวางแก่สำนักหักบัญชีตามที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นสำนักหักบัญชีจะทำการปิดบัญชี²⁴

6.3.2 การชำระเงินค่าสินค้า เมื่อครบกำหนดตาม สัญญาคู่สัญญาที่ต้องการรับมอบสินค้าตามสัญญาจะต้องชำระเงินค่าสินค้าต่อสำนักหักบัญชีตามที่ได้ระบุไว้ในสัญญา และรับมอบสินค้าไป²⁵ หากคู่สัญญาไม่ต้องการ จะส่งมอบสินค้าหรือรับมอบสินค้าจะต้องดำเนินการซื้อสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เพื่อให้ตนอยู่ฐานะที่ไม่ต้องรับมอบสินค้าหรือส่งมอบสินค้าต่อไป ก่อนสัญญาที่ตนถือ จะครบกำหนด²⁶

6.4 การชดใช้ค่าเสียหาย เมื่อครบกำหนดตามสัญญา หาก คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเสียหาย คู่สัญญา ฝ่ายที่ผิดสัญญาจะต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่อีกฝ่ายหนึ่ง หากเป็นการซื้อขายแบบ Futures Contracts กฎหมายจะกำหนดให้สำนักหักบัญชีเป็นผู้ชดใช้ค่าเสียหาย แทนคู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญาไปก่อน โดยสำนักหักบัญชีจะทำการหักเงินมัดจำของลูกค้า ที่ผิดสัญญา หากเงินมัดจำมีจำนวนไม่เพียงพอจะหักเงินจากกองทุนของสำนักงาน

²⁴Robert W. Kolb Understanding Futures Markets Third edition (New York :New york Institute Of Finance .1987)P 11.

²⁵กฤษฎดา กิระกุล สมพร มีรุ่งเรือง มารู้จักกับตลาดซื้อขายสินค้า ล่วงหน้า ศูนย์ศึกษาและพัฒนาตลาดทุน ฝ่ายวิชาการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หน้า 7.

²⁶United States Code Congressional And Adminis trative News Legislative History Futures Trading Public Law 95 - 405 (Minnesota : West publishing 1978) p 2110.

อำนาจ ปะติเส ภิมรย์ศักดิ์ สาสุนีย์ ตลาดซื้อขายสินค้านล่วงหน้า หน้า 30.

หักบัญชี เมื่อสำนักหักบัญชีได้ชำระค่าเสียหายแล้วสามารถเรียกให้ตลาดซื้อขายล่วงหน้าชำระแทนตามข้อบังคับของสำนักหักบัญชี ตลาดสามารถไล่เบี้ยจากนายหน้า (Broker) ซึ่งเป็นตัวแทนในการซื้อขายตามข้อบังคับของตลาด เมื่อนายหน้าสามารถไล่เบี้ยจากของลูกค้าซึ่งผิดสัญญาได้²⁷

7. บุคคลและขั้นตอนการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

7.1 โครงสร้างตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ประกอบด้วย

7.1.1 ตลาด หมายถึงสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งซื้อขายและมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสินค้าในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และมีการแข่งขันด้านราคาด้วยหรือไม่ก็ได้ โดยมีคณะกรรมการตลาดเป็นผู้ดูแลและควบคุมการประกอบธุรกิจให้เป็นไปโดยยุติธรรม²⁸

คณะกรรมการตลาดหน้าที่ดังต่อไปนี้

7.1.1.1 กำหนดสถานที่ในการประกอบธุรกิจ
คณะกรรมการสามารถกำหนดสถานที่ซึ่งใช้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสินค้า เช่น สถานที่ส่งมอบสินค้า

7.1.1.2 กำหนดปริมาณสินค้าที่จะทำการซื้อขายต่อหน่วย คุณภาพ และราคาของสินค้าที่ทำการซื้อในตลาด

7.1.1.3 การกำหนดการเปลี่ยนแปลงของราคา เช่น การขึ้นลงของราคาสินค้า²⁹ เป็นต้น

²⁷ Commodities Trading Act section 95.

²⁸ ทิพาภรณ์ ทวีกุลวัฒน์ การซื้อขายสินค้าในตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529) หน้า 2.

²⁹ United States Code Annotated section 7(1)

7.1.1.4 กำหนดขั้นตอนและกระบวนการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า เช่นกำหนดว่า การซื้อขายข้าวโพดจะต้องใช้เอกสารประเภทใดบ้างในการซื้อขาย หรือข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสินค้าและการใช้สินค้าเพื่อแสดงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า เช่น ขั้นตอนหรือกระบวนการเกี่ยวกับการซื้อขายข้าวโพดล่วงหน้าของตลาดชิคาโก³⁰

7.1.1.5 หน้าที่ใช้ดุลพินิจในการอนุญาตให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายได้ เช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับราคาข้าวโพดของตลาดชิคาโกเป็นต้น เพื่อป้องกันการฉ้อโกง หรือการหลอกลวง³¹

7.1.1.6 หน้าที่ป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำที่ไม่เป็นธรรมในการซื้อขาย เช่น การปั่นราคาหรือการทำให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดว่ามีมีการซื้อขาย (waste sale) หรือบุคคลซึ่งเป็นกรรมการของตลาดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายได้ทำการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าโดยอาศัยโอกาสที่ตนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายซึ่งเป็นข้อมูลที่มีได้เปิดเผยต่อประชาชนทั่วไปเป็นข้อมูลในการซื้อขาย ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการซื้อขายล่วงหน้า³²

7.1.1.7 หน้าที่จะต้องชำระค่าเสียหายล่วงหน้า คณะกรรมการตลาดต้องจ่ายเงินค่าเสียหายอันเนื่องมาจากฝ่ายหนึ่งไม่ได้ปฏิบัติตาม หรือได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญา เมื่อคณะกรรมการตลาดได้จ่ายเงินค่าเสียหายให้แก่บุคคลอื่นแล้ว คณะกรรมการสามารถเรียกร้องเงินจำนวนนี้จากโบรคเกอร์ (Broker) หรือจากคู่สัญญาที่ผิดนัดชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย³³

³⁰ Ibid., section 7(2)

³¹ Ibid., section 7(3)

³² Ibid., section 7(4)

³³ Ibid., section 7(5)

7.1.2 สำนักหักบัญชี Clearing House หมายถึง
หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลซึ่งทำหน้าที่ดูแลให้มีการชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขาย
ล่วงหน้า³⁴

สำหรับสำนักหักบัญชีซึ่งสามารถดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อขาย
สินค้าเกษตรล่วงหน้าจะต้องจดทะเบียนและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ
ประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าน้ำมัน (Commodity Futures Trade
Commission)

สำนักดังกล่าวอ่านาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

7.1.2.1 ประกันการปฏิบัติตามสัญญา สำนัก
หักบัญชีจะทำหน้าที่ในการประกันการปฏิบัติตามสัญญา เช่น คู่สัญญาที่ต้องการจะ
ให้มีการปฏิบัติตามสัญญา สำนักหักบัญชีจะทำหน้าที่แจ้งให้คู่สัญญาอีกฝ่ายทำการส่ง
มอบสินค้ารวมทั้งตรวจสอบสินค้าว่าถูกต้องตามสัญญาและข้อบังคับของตลาดหรือ
ไม่ หากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาและเกิดความเสียหายขึ้น กฎหมาย
กำหนดให้สำนักหักบัญชีจะชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจนครบจำนวนตามที่ได้
ระบุไว้ในสัญญา โดยกำหนดขั้นตอนการชำระค่าเสียหายดังนี้

ก. สำนักหักบัญชีหักเงินมัดจำการซื้อขายในบัญชีลูกค้าผิดสัญญาเสีย
ก่อน หากไม่พอชำระค่าเสียหาย สำนักหักบัญชีสามารถนำเอาเงินจากกองทุน
ประกันความเสียหายของสำนักงานหักบัญชีมาชำระหนี้ได้ เมื่อไม่พอสามารถ
เรียกร้องให้ตลาดและนายหน้าชำระหนี้เงินแก่สำนักหักบัญชี ทั้งนี้โดยเป็นไปตาม
กฎหมายและข้อบังคับของการเป็นสมาชิกของสำนักหักบัญชีซึ่งกำหนดให้สำนัก
หักบัญชีจะต้องเป็นผู้ดูแลการปฏิบัติตามสัญญาและหลักเรื่องความรับผิดชอบร่วมกันของ
สำนักหักบัญชีกับตลาด นายหน้า และลูกค้า

ข. เมื่อได้ชำระค่าเสียหายตามสัญญาให้แก่ลูกค้าแล้วสามารถรับช่วง

³⁴Robert W. Kolb Understanding Futures Markets p8.

สิทธิของลูกค้าโดยอาศัยบทกฎหมายที่ตนจะต้องรับผิดชอบมาใช้สิทธิไล่เบี้ยให้ตลาด
นายหน้า (Broker) และลูกค้าชำระหนี้สำหรับค่าเสียหายดังกล่าวได้³⁵

7.1.2.2 เงินประกันการปฏิบัติตามสัญญา
(Margin) สำนักหักบัญชีมีหน้าที่เก็บรักษาเงินมัดจำที่ลูกค้าได้วางเพื่อเป็นหลัก
ประกันการปฏิบัติตามสัญญาและคู่สัญญาไม่สามารถที่จะนำเงินดังกล่าวออกไปได้จน
กว่าจะได้มีการปฏิบัติตามสัญญา³⁶

7.1.2.3 การดำเนินการเมื่อสัญญาถึงกำหนด
เมื่อสัญญาครบกำหนดที่จะส่งมอบสินค้า สำนักหักบัญชีมีหน้าที่แจ้งไปยังลูกค้าแต่ละ
รายว่าสัญญาจะครบกำหนด ลูกค้ามีความประสงค์จะรับมอบสินค้าตามสัญญาหรือไม่
เช่น ตลาดซื้อขายน้ำมันปิโตรเลียมล่วงหน้าที่ลอนดอนจะทำการแจ้งกำหนดส่ง
มอบสินค้าตามสัญญาให้กับลูกค้าทราบก่อนครบกำหนดสามวันว่า มีความประสงค์ที่
จะทำการรับมอบสินค้า³⁷ ขั้นตอนการดำเนินการแบ่งออกเป็นสองขั้นตอนคือ

ก. แจ้งให้มีการรับมอบสินค้า สำนักงานหักบัญชีสามารถเลือกวิธีการ
แจ้งให้คู่สัญญารับมอบสินค้าดังนี้

- การแจ้งให้รับมอบสินค้าโดยสำนักหักบัญชีจะแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในฐานะ
ของผู้ซื้อเป็นระยะเวลาที่สุทธาทราบก่อนเพราะถือว่าผู้ที่ถือสัญญาไว้นานที่สุดมี
ความประสงค์จะรับมอบสินค้า หากผู้ซื้อที่ถือสัญญาซื้อขายนานที่สุดไม่มีความ
ประสงค์จะรับมอบสินค้าก็จะแจ้งให้ผู้ซื้อที่ถือสัญญานานน้อยกว่าทราบต่อไป

- การแจ้งให้ผู้ซื้อทุกรายทราบ สำนักหักบัญชีจะส่งใบแจ้งการส่ง
มอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อทุกรายทราบตามจำนวนของสัญญาที่ครบกำหนดในแต่ละเดือน

³⁵Nick Battly An Introduction to Commodity Futures
And Options (Illinois : McGraw Hill 1989) p 19.

³⁶Ibid.,P20.

³⁷Ibid.,P23.

- การส่งใบแจ้งการส่งมอบให้แก่บุคคลที่เป็นผู้ซื้อที่แท้จริงซึ่งยังถือสัญญาอยู่³⁸

ข. การส่งมอบสินค้า สำนักหักบัญชีมีหน้าที่ดำเนินการให้มีการส่งมอบสินค้าตามสัญญาภายในกำหนดเวลาสำหรับสินค้าที่จะทำการส่งมอบ ต้องมีจำนวนตามที่กำหนดไว้ของแต่ละสำนักหักบัญชี เช่น ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเกี่ยวกับน้ำมันปิโตรเลียมจะกำหนดปริมาณของสินค้าที่จะทำการส่งมอบรวมกันไม่น้อยกว่า 50 สัญญา และมาตรฐานของสินค้าต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้แต่ละสัญญาและเป็นไปตามที่ตลาดกำหนดไว้³⁹

7.1.3 นายหน้า (Broker) หมายถึง บุคคลที่ทำการซื้อหรือขายในนามของลูกค้าและได้รับค่าตอบแทนจากการกระทำนั้น สำหรับนายหน้าซึ่งสามารถประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการประกอบซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (Commodity Futures Trade Commission) ดังนั้น นายหน้ามีหน้าที่ดังนี้

7.1.3.1 หน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูล
นายหน้าสามารถให้ข่าวสารและคำแนะนำเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า หากข้อเท็จจริงใดที่ทำให้ลูกค้าต้องเสียหาย นายหน้า (Broker) จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงนั้นให้ลูกค้าทราบเพื่อตัดสินใจ เช่น เมื่อประโยชน์ของนายหน้า (Broker) ขัดกับลูกค้า⁴⁰

³⁸ อำนวย ปะติเส ภิรมย์ศักดิ์ สาสุณีย์ ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า หน้า 41

³⁹ เรื่องเดียวกัน หน้า 30.

⁴⁰ Nick Battly An Introduction to Commodity Futures And Options p2.

7.1.3.2 นายหน้าทำหน้าที่ในฐานะตัวแทน
ของลูกค้าในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า⁴¹

ข้อแตกต่างระหว่างผู้ค้า(Trader)กับนายหน้า (Broker) คือ ผู้ค้า (Trader) หมายถึงบุคคลที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกของตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าและทำการซื้อขายทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่จะซื้อขายแทนบุคคลภายนอกโดยเรียกเก็บค่าบริการไม่ได้ แต่นายหน้า(Broker)สามารถทำการซื้อขายได้ในนามตนเองหรือแทนบุคคลภายนอกและรับเงินค่าบริการได้

ข้อแตกต่างระหว่างโบรกเกอร์กับตัวแทน คือ นายหน้า(Broker) มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของลูกค้าเข้าไปทำการซื้อขายสินค้าเกษตรในตลาดดังกล่าวโดยได้รับค่าธรรมเนียมจากส่วนลดของการเป็นสมาชิกของตลาด บริษัทนายหน้า(Broker)เป็นตัวแทนทางการค้าที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการซื้อขายในนามตนเอง แต่ไม่ได้เป็นเจ้าของสินค้าที่ทำการซื้อขายเหมือนกับตัวแทน โดยปกติทั่วไปที่จะต้องทำการซื้อขายในนามของตัวเอง และแสดงชื่อว่าเป็นตัวแทนของบุคคลใดไม่มีลักษณะเป็นตัวแทนค้าค้าต่างเพราะว่าไม่สามารถทำการซื้อขายสินค้าหรือครอบครองสินค้าในนามตนเองได้ แต่จะต้องถือไว้ในนามของลูกค้าและจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งและรักษาผลประโยชน์ให้กับลูกค้า⁴²

7.1.3.3 ลูกค้ากับนายหน้าอาจมีนิติสัมพันธ์
แบบใดดังต่อไปนี้ คือ

ก. นิติสัมพันธ์แบบซึ่งลูกค้าเป็นผู้ตัดสินใจและออกคำสั่งเกี่ยวกับคำสั่ง

⁴¹David Courney ,Eric C Bettelheim An Investor's Guide To The Commodity Futures Markets (London : Butter worths 1987) P 58.

⁴²Freidman Law of Agency Fifth edition (London: Butterworths 1975) p37.

ที่ได้ทำการซื้อขาย ดังนั้นนายหน้าต้องดำเนินการตามคำสั่งของลูกค้าโดยเคร่งครัด

ข. นิติสัมพันธ์แบบนายหน้าให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า ล่วงหน้าและรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับลูกค้า เนื่องจากการแนะนำ หรือให้ข้อมูลที่ผิดพลาดของตน⁴³

อนึ่งหากมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานระหว่างลูกค้าหรือนายหน้า ฝ่ายใดอาจนำเอาข้อพิพาทขึ้นเสนอต่อแผนกกฎหมายของคณะกรรมการควบคุม การประกอบธุรกิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเสียก่อน หากไม่พอใจอาจนำคดีขึ้นสู่ การพิจารณาของอัยการเพื่อนำคดีขึ้นสู่ศาลต่อไป⁴⁴

7.1.3.4 การจดทะเบียนเป็นนายหน้า ผู้ที่ ต้องการจดทะเบียนเป็นนายหน้าที่สามารถทำการซื้อขายสินค้าจะต้องยื่นเอกสาร ดังต่อไปนี้

ก. เอกสารประกอบการจดทะเบียน ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนนายหน้าจะ ต้องมีเอกสารประกอบการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด เช่น หากเป็นบริษัท จะต้องแสดงหลักฐานการเป็นนิติบุคคลและหลักฐานแสดงฐานะทางการเงิน

ข. ทุนจดทะเบียน นิติบุคคลซึ่งประสงค์จะประกอบธุรกิจการเป็น นายหน้าซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะต้องมีทุนจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด (ไม่น้อยกว่าสองหมื่นดอลลาร์สหรัฐ) หรือเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ประกอบธุรกิจ การค้าสินค้าล่วงหน้า ซึ่งได้รับการรับรองจากคณะกรรมการควบคุมการประกอบ ธุรกิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า(CFTC)⁴⁵

⁴³Richard J Teweles, Frank J Jones The Futures Game Who Win Who Loses Why p349.

⁴⁴Ibid., P 355

⁴⁵Robert E Fink , Robert B Feduniak Futures Concept And Stragies (New York : New York Institute of Finance Prentice Hall 1988) P110.

7.1.4 ผู้ลงทุนในสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

7.1.4.1 นักเก็งกำไร (Speculators) ได้แก่บุคคลที่เข้ามาลงทุนในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลตอบแทนจากการเก็งกำไรในราคาสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลง (Make Money)

7.1.4.2 ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ลงทุนในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบธุรกิจการเกษตร หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งต้องการลดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและต้นทุนการผลิต ดังนั้น จึงเรียกบุคคลเหล่านี้ว่าผู้ประกอบอาชีพเฮดเจอร์ (Hedgers)

7.2 ขั้นตอนในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

7.2.1 บุคคลที่มีสิทธิทำการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในตลาดแบ่งเป็นสองประเภท คือ

7.2.1.1 ผู้ค้า (Trader) หมายถึงบุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นสมาชิกของตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ได้แก่ เกษตรกร พ่อค้าหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตร ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตร เป็นต้น

ผู้ค้าหรือเทรดเดอร์นั้นมีสิทธิเข้าทำการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในตลาดได้ แต่ไม่สามารถที่จะทำการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแทนบุคคลอื่นได้

7.2.1.2 นายหน้าที่เป็นสมาชิกของตลาด (Broker) หมายถึงบุคคลที่ทำการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบุคคลอื่นในการซื้อขายสินค้า

ดังนั้น ผู้ซึ่งต้องการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะต้องเปิดบัญชีซื้อขายกับตลาด หรือทำการซื้อขายโดยผ่านนายหน้าซึ่งเป็นสมาชิกของตลาดเท่านั้น อนึ่งลูกค้าซึ่งต้องการจะซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าโดยผ่านบริษัท

นายหน้า (Broker) จะต้องทำคำขอเปิดบัญชีต่อนายหน้า (Broker) ตามขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้และตกลงที่จะปฏิบัติตามสัญญาเงื่อนไขและกฎข้อบังคับของ ตลาด⁴⁶ เมื่อบริษัทได้พิจารณาและตกลงตามคำขอดังกล่าว สัญญาและความผูกพัน ระหว่างนายหน้ากับลูกค้าเกิดขึ้นทันที

7.2.2 คำสั่งซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เมื่อบริษัท ตกลงรับคำขอของลูกค้า ลูกค้าสามารถที่จะทำการส่งคำสั่งเกี่ยวกับการซื้อขาย สินค้าเกษตรล่วงหน้ามายังบริษัทเพื่อให้ส่งไปยังตลาดซื้อขายสินค้าน้ำมัน คำสั่งของลูกค้าเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบ่งได้ดังนี้

7.2.2.1 คำสั่งซื้อขายแบบ Limit Order หมายความว่า ลูกค้าต้องการจะซื้อหรือขายสินค้าในความครอบครองตามจำนวน หรือสถานที่และตามราคาที่กำหนดไว้ ฉะนั้นนายหน้าจะต้องส่งคำสั่งเกี่ยวกับการ ซื้อขายสินค้าไปยังตลาดตามราคาที่ลูกค้าได้กำหนดไว้

7.2.2.2 คำสั่งซื้อขายแบบ Market If Touched หมายความว่า นายหน้าจะต้องส่งคำสั่งเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าน้ำมัน ไปยังตลาดซื้อขายสินค้าน้ำมันเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ลูกค้า คำสั่งดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับคำสั่ง Limit Order แต่ความจริงคำสั่งซื้อขาย แบบนี้ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่าราคาเท่าใดจะเป็นราคาที่เหมาะสม และ เอื้อประโยชน์กับลูกค้ามากที่สุด เพราะการซื้อขายในตลาดซื้อขายสินค้าน้ำมันมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ

7.2.2.3 คำสั่งซื้อขายแบบ Stop Order หรือเรียกว่า Stop Loss order หมายความว่า นายหน้า (Broker) จะต้อง ทำการขายหรือซื้อสินค้าน้ำมัน เมื่อราคาสินค้านั้นเปลี่ยนแปลงลดลงจากราคา

---

⁴⁶ Michael Lepp "Stock and Commodities" American Jurisprudence second edition (San Francisco California: The Lawyer Co-operative Publishing 1977) Vol 69 P 582.

ที่ลูกค้ากำหนด

7.2.2.4 คำสั่งซื้อขายแบบ Stop Limit Order หมายความว่า นายหน้า(Broker) จะต้องทำการซื้อขายตามคำสั่งของลูกค้าในปริมาณ และราคากำหนด

7.2.2.5 คำสั่งซื้อขายแบบ Time Order หมายถึงคำสั่งให้นายหน้า(Broker) ทำการซื้อหรือขายสินค้าล่วงหน้าแทนลูกค้า ในกำหนดเวลาที่ราคาสินค้านั้นดีที่สุดที่สุดตามที่ลูกค้ากำหนดและจะยกเลิกต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากลูกค้าแบ่งได้ ดังนี้

ก. คำสั่งซื้อขายแบบ Day Order หมายความว่านายหน้า (Broker) จะซื้อหรือขายสินค้าล่วงหน้าตามกำหนดระยะเวลาที่ลูกค้าได้กำหนดไว้ในแต่ละวันคำสั่งแบบนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อสิ้นระยะเวลาของแต่ละวัน

ข. คำสั่งซื้อขายแบบ Time Of The Day Order หมายถึง นายหน้า(Broker) จะซื้อหรือขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าตามคำสั่งแต่ละวันโดยลูกค้าจะเป็นผู้กำหนดเวลาที่จะทำการซื้อหรือขายสินค้า

ค. คำสั่งซื้อขายแบบ Off at a Specific Time Order หมายความว่า นายหน้า(Broker)จะต้องทำการซื้อหรือขายสินค้าล่วงหน้าตามคำสั่งของลูกค้าตาม วัน เวลาที่ได้กำหนด เมื่อครบกำหนดตามวันเวลาดังกล่าวแล้วถือว่าคำสั่งของลูกค้ายกเลิกโดยอัตโนมัติ

ง. คำสั่งซื้อขายแบบ Open Order หรือ G T C หมายถึงนายหน้า (Broker) จะต้องซื้อหรือขายสินค้าล่วงหน้าตามคำสั่งของลูกค้า เมื่อราคาและระยะเวลาที่ดีที่สุดสำหรับลูกค้า คำสั่งดังกล่าวจะมีผลเป็นการสั่งซื้อ หรือขายสินค้าล่วงหน้าและคำสั่งดังกล่าวจะสิ้นสุดลงเมื่อหมดวันหรือเมื่อลูกค้าได้ทำการยกเลิกคำสั่ง

7.2.2.6 คำสั่งซื้อขายแบบ Fill or Kill Order หมายความว่าเมื่อนายหน้า(Broker)ได้รับคำสั่งซื้อหรือขายจากลูกค้าและเห็นว่าราคาที่กำหนดนี้ไม่สามารถซื้อหรือขายได้ นายหน้าจะบันทึกเหตุเกี่ยวกับ

รายการที่ไม่สามารถซื้อหรือขายได้และยกเลิกคำสั่งของลูกค้าโดยทันทีและแจ้งให้
แก่ลูกค้าทราบ⁴⁷

หากโบรคเกอร์ (Broker) ได้ทำการซื้อ หรือขายสินค้าล่วงหน้าตาม
คำสั่งของลูกค้า ลูกค้าจะต้องผูกพันตามคำสั่งซื้อขายล่วงหน้านี้อย่างแน่นอนและ
เงื่อนไขที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันบริษัทโบรคเกอร์ (Broker) มีหน้าที่ต้อง
ปฏิบัติตามคำสั่งของลูกค้าด้วยเช่นกัน การส่งคำสั่งเกี่ยวกับการซื้อขายอาจกระทำ
ได้โดยทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ตามกฎหมายหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ
การซื้อขายสินค้าล่วงหน้า

เมื่อบริษัทได้รับคำสั่งซื้อหรือขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจากลูกค้าแล้ว
บริษัทจะส่งคำสั่งดังกล่าวไปยังเจ้าหน้าที่ของบริษัท ซึ่งประจำอยู่ที่ตลาดซื้อขาย
สินค้าล่วงหน้าเพื่อทำการซื้อ หรือขายตามคำสั่งของลูกค้าต่อไปหากบริษัทนายหน้า
(Broker) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของลูกค้า หากลูกค้าเสียหาย นายหน้า (Broker)
ต้องรับผิดชอบ

ศาลได้วางหลักไว้ในคดี N LEXAS V POST & FLAGG 35
American Law Report P 969 ว่าโบรคเกอร์ (Broker) จะต้องปฏิบัติตาม
คำสั่งของลูกค้า มิฉะนั้นโบรคเกอร์ (Broker) จะต้องรับผิดชอบในความเสียหาย
ที่ลูกค้าได้รับ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ได้ความว่า เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม ค.ศ. 1920
โจทก์ซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองกรีนวูด มลรัฐคาโรไลนาใต้ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มี
โทรเลขไปถึงจำเลยซึ่งอยู่ที่เมืองนิวยอร์กให้ทำการขายผลผลิตข้าวโพดที่มีสัญญา
ส่งมอบในวันที่ 5 ธันวาคม 1920 หากราคาตกมาที่ 1.44 ดอลลาร์ จำเลยได้
รับคำสั่งขายของโจทก์ แต่จำเลยได้ขายข้าวโพดในตลาดล่วงหน้าที่ชิคาโกใน
ราคา 1.39 ดอลลาร์ต่อบุชเชล แต่ในวันนั้นราคาข้าวโพดอยู่ที่ราคา 1.44 ดอลลาร์ต่อ
บุชเชล ซึ่งจะทำให้โจทก์ขาดทุนไป 4.5 เซนต์ต่อบุชเชลแต่จำเลยกลับไม่ได้แจ้ง

---

⁴⁷ Robert E Fink , Robert B Feduniak Futures Concept
And Stragies p 188.

ให้โจทก์ทราบ ต่อมาในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1920 ราคาข้าวโพดลดเหลือเพียง 96 เซนต์ต่อบุชเชลทำให้โจทก์ขาดทุนไปอีก 43.5 เซนต์ คิดเป็นเงิน 2175 ดอลลาร์ ศาลเห็นว่าคำสั่งของโจทก์แบบ stop loss ในราคา 1.44 ณ วันที่ 9 กรกฎาคม 1920 นั้น จำเลยจะต้องพยายามขายให้ได้ในราคา 1.44 หรือในราคาที่ต่ำกว่านั้น เมื่อจำเลยได้ประมาณเส้นแล้วขายได้ในราคาที่ต่ำกว่า จำเลยจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้กับโจทก์⁴⁸

7.2.3 การยืนยันคำสั่งซื้อหรือขายแสดงยอดการซื้อขาย เมื่อเจ้าหน้าที่ของบริษัทได้ทำการซื้อหรือขายตามคำสั่งของลูกค้าแล้ว บริษัทจะแจ้งผลการซื้อขายให้ลูกค้าทราบโดยการส่งหนังสือยืนยันการซื้อขาย (Trading Confirmation) โดยระบุถึงชื่อและที่อยู่ของลูกค้า เลขที่บัญชี วันที่ทำการซื้อหรือขาย ซึ่งลูกค้าจะต้องลงชื่อยืนยันการซื้อหรือขายนั้นอีกครั้งหนึ่ง⁴⁹

โบรคเกอร์ (Broker) มีสิทธิปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของลูกค้าได้ หากมีเหตุผลอันสมควร เช่น คดี Miller V New York Product Exchange [1977 CA2 NY] 550 F 2d 80 .98 S Ct 68 ศาลได้วินิจฉัยว่า โบรคเกอร์ (Broker) ที่เป็นสมาชิกของตลาดมีหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และถ้าหากมีการกระทำที่ทำให้ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะต้องล้มละลาย หากว่ากระทำของจำเลยที่ยินยอมให้มีการซื้อขายโดยไม่ได้รับอนุญาต บริษัทนายหน้า (Broker) สามารถที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและรักษาเสถียรภาพของตลาดถือว่าการกระทำภายใต้วัตถุประสงค์ของตลาดและข้อบังคับของตลาดแล้วในความหมายของบทบัญญัติมาตรา 7 usca 5 ซึ่งเป็นความประสงค์ป้องกันและประโยชน์ของมหาชน การกระทำของบริษัทนายหน้าไม่

⁴⁸ American Law Reporty Case And Annotation (Rochester: New York) Volum 35 P 969.

⁴⁹ อำนวย ปะติเส ภิมย์ศักดิ์ สาสุนีย์ ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า

เป็นความผิด^{๕๐}

Geldermann & Co V Lane Processing Inc. [1975 CA8 Ark] 527 F 2d 571. ศาลได้วินิจฉัยว่า การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าซึ่ง นายหน้า(Broker) ได้กระทำการซื้อขายตามคำสั่งของลูกค้า นายหน้า(Broker) สามารถที่จะทำการพิจารณาได้อย่างเต็มที่เพื่อป้องกันความเสียหายแก่บัญชีของลูกค้าด้วยการพิจารณาถึงเงินประกันตามสัญญาและสถานะทางการเงินของลูกค้า

7.3 ค่าเสนอคำสั่งและการเกิดขึ้นของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า กฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นการเกิดของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าต้องไปตามหลักทั่วไปของสัญญาเพราะสัญญาเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่งที่เกิดจากการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำคำสั่งเสนอและคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทำคำสั่งสนองหากคำสั่งเสนอและคำสั่งสนองตรงกันหรือมีความสอดคล้องกัน สัญญาเกิดขึ้นก่อให้เกิดหน้าที่ผูกพันคู่สัญญาทุกฝ่ายให้ต้องปฏิบัติ

7.3.1 การเกิดขึ้นของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า การเกิดขึ้นของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นการเกิดขึ้นของสัญญาโดยทั่วไปจึงต้องอาศัยหลักทั่วไปว่าการแสดงเจตนาตรงกันของคู่สัญญา(Consensus as idem) ดังนั้นคำสั่งเสนอและคำสั่งสนองสอดคล้องกันก็ทำให้เกิดสัญญา^{๕๑} แต่กลไกการแสดงเจตนาของสองประเทศมีความแตกต่างกันเพราะกฎหมายของไทยถือว่าสัญญาจะเกิดขึ้นต่อเมื่อ

^{๕๐}Supreme Court Report (Minnesota : West Publishing 1978) P68.

^{๕๑} กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา บันทึกเรื่อง หลักกฎหมายสัญญาเปรียบเทียบของประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐนิวยอร์ก (กรุงเทพมหานคร : กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตุลาคม 2525) หน้า 4.

การแสดงเจตนาไปถึงผู้แสดงเจตนา แต่การเกิดสัญญาของกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ได้รับอิทธิพลจากคดี Adam V Lindsell (1818)⁵² ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่าจำเลยได้ทำคำเสนอขายขนสัตว์ให้แก่โจทก์จำนวนหนึ่ง ในระหว่างที่โจทก์ได้ทำสนองตอบรับการทำสัญญาดังกล่าว จำเลยได้ทำสัญญาขายขนสัตว์ให้ผู้อื่น โจทก์มาฟ้องให้ปฏิบัติตามสัญญา ศาลได้วางหลักว่าการทำสัญญามีผลผูกพันเมื่อผู้ทำคำเสนอได้ส่งตอบรับการแสดงเจตนาหรือเรียกว่า Mail Box Theory สำหรับการเกิดสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบ่งการซื้อขายออกเป็นสองแบบคือ

7.3.1.1 การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแบบ

ไม่เป็นระบบหรือเรียกว่าแบบ Forward Contract ซึ่งเป็นการซื้อขายล่วงหน้าระหว่างคู่สัญญาด้วยกันเองโดยไม่ผ่านระบบการตลาดและไม่มีการแข่งขันมากนัก การตกลงการซื้อขายมีลักษณะเป็นข้อตกลงที่เป็นไปตามเจตนาของคู่สัญญา ขั้นตอนการทำสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเกิดขึ้นจากการทำคำเสนอขอทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า และคำสนองที่ตอบตกลงที่จะทำการซื้อขายล่วงหน้า ฉะนั้นสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าย่อมเกิดขึ้น เมื่อผู้รับคำเสนอได้ตอบตกลงที่จะทำสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าตามคำเสนอของผู้เสนอ โดยไม่มีการแก้ไขข้อความในคำเสนอ

7.3.1.2 การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าแบบมีระบบหรือเรียกว่าการซื้อขายแบบ Futures Contracts วิธีการซื้อขายแบบนี้แบ่งออกเป็นสองแบบคือ

ก. การซื้อขายสินค้าล่วงหน้าของผู้ค้า (Trader) Trader คือผู้เป็นสมาชิกของตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าประเภทหนึ่ง การสมัครเข้าเทรดเดอร์ทำโดยการยื่นคำขอต่อคณะกรรมการตลาดเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิก หากคณะ

⁵² Konrad Zweigert, Hein Kotz Introduction to Comparative Law Translation by Tony Weir Second revised edition (Oxford : Clarendon Press 1987) P38.

กรรมการอนุญาต เทรดเดอร์สามารถส่งคำสั่งซื้อขายไปยังตลาดได้ทันที โดยถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งเสนอขอทำสัญญา เมื่อมีผู้เสนอราคาซื้อหรือขายตรงกับคำสั่งดังกล่าวถือว่าสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้เกิดขึ้นตามข้อบังคับของตลาด ตลาดต้องแจ้งการเกิดขึ้นของสัญญาไปยังสำนักหักบัญชีโดยผ่านทางสมาชิกของสำนักหักบัญชี เพื่อให้สำนักงานทราบว่าได้เกิดสัญญาซื้อขายขึ้นและสำนักงานต้องเข้าไปเป็นคู่สัญญาแทนคู่สัญญาแต่ละฝ่ายเพื่อประกันการชำระหนี้ ทำให้เกิดเป็นสัญญาระหว่างสำนักหักบัญชีกับคู่สัญญาแต่ละฝ่าย ดังนั้นสำนักงานจึงมีหน้าที่จะต้องดูแลสัญญาดังกล่าวเป็นไปตามข้อตกลง หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา สำนักหักบัญชีต้องทำหน้าที่ชำระหนี้แทนคู่สัญญานั้นๆโดยอาศัยหลักนิติกรรมสัญญาและมีสิทธิเรียกร้องเงินจำนวนดังกล่าวจากคู่สัญญาที่ผิดสัญญาได้ ขณะเดียวกันเทรดเดอร์มีหน้าที่ต่อสำนักหักบัญชีที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของสำนักหักบัญชีและตลาด

ข. การทำสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าโดยผ่านบริษัทนายหน้า (Broker) ซึ่งเป็นสมาชิกของตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ขั้นตอนการซื้อขายแบบนี้จะเริ่มด้วยลูกค้าจะส่งคำสั่งซื้อหรือขายไปยังบริษัทนายหน้าที่เป็นสมาชิกของตลาด คำสั่งดังกล่าวถือได้ว่าเป็นคำสั่งเสนอขอทำสัญญา

เมื่อบุคคลใดเสนอซื้อตรงกับราคาดังกล่าวถือว่าสัญญาเกิดขึ้น เมื่อสัญญาเกิดขึ้น นายหน้ามีหน้าที่จะต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงการซื้อขายดังกล่าวและให้ลูกค้ายืนยันคำสั่งซื้อขายอีกครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันตลาดจะต้องส่งสำเนาสัญญาซื้อขายให้สำนักหักบัญชีโดยผ่านสมาชิกของสำนักหักบัญชี เพื่อให้ทราบว่าสำนักดังกล่าวจะต้องเข้าไปเป็นคู่สัญญาแทนแต่ละฝ่าย สำนักหักบัญชีมีหน้าที่ดูแลให้มีการปฏิบัติตามสัญญา หากคู่สัญญาฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามสัญญา สำนักหักบัญชีต้องชำระหนี้แทนคู่สัญญาดังกล่าวและใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

8. ผลของสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแบบFutures Contract กฎหมายไม่ได้บัญญัติผลเกี่ยวกับคู่สัญญา

ไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปของสัญญาว่าเมื่อสัญญาเกิดขึ้น คู่สัญญาทุกฝ่ายจะต้องผูกพันตามข้อสัญญาของตนตามหลัก (Pacta sunt servanda) ดังนี้

8.1 หน้าที่ของผู้ขาย

8.1.1 ดูแลและส่งมอบสินค้าตามสัญญาให้กับผู้ซื้อ หน้าที่ดังกล่าวตามกฎหมายโรมันเรียกว่า *bonus pater Familias*

8.1.2 ดูแลรักษาทรัพย์สินที่ซื้อขายเช่นเดียวกับวิญญาณพึงจะกระทำ

8.1.3 หน้าที่ในการที่จะต้องรับประกัน สินค้าซึ่งผู้ขายทราบดีว่าตนไม่มีกรรมสิทธิ์และผู้ซื้อไม่ทราบเช่นนั้น ผู้ซื้อจะต้องได้รับการเยียวยาหรือชดใช้ค่าความเสียหายจากการขาดสิทธิหรือประโยชน์

8.1.4 รับประกันในความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ทำการซื้อขายโดยหลักของกฎหมาย *civil law* มีความเห็นว่าผู้ขายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในการชำรุดบกพร่องเว้นแต่ว่าตนได้เป็นผู้กระทำเสียเอง เว้นแต่เป็นการซื้อขายภายในตลาดซึ่งผู้ซื้อจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย โดยจะต้องรับผิดชอบเป็นเวลา 12 เดือนนับแต่วันส่งมอบ

ผู้ซื้อมีหน้าที่ชำระราคาเมื่อผู้ขายได้ส่งมอบสินค้า

8.2 คู่สัญญาจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อ

8.2.1 คู่สัญญาทราบว่าทรัพย์สินเป็นวัตถุของสัญญาไม่สามารถสำเร็จได้ตามสัญญาหรือไม่อาจทำขึ้นได้เลย สัญญาย่อมตกเป็นโมฆะ เพราะวัตถุประสงค์เป็นการนั้นวิสัยที่จะกระทำได้ตามมาตรา 151 ปพพ.

8.2.2 ผู้ขายไม่สามารถที่จะนำทรัพย์สินมาได้โดยไม่ใช้ความผิดของผู้ขาย ผู้ขายย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 219

8.2.3 หากผู้ซื้อหรือผู้ขายสำคัญผิดว่าทรัพย์สินที่เป็นวัตถุของสัญญาซื้อขายมีอยู่ในขณะที่ทำสัญญาซื้อขาย แต่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบดีว่าเป็นทรัพย์สินในอนาคต กรณีนี้ถือว่าผู้ขายสำคัญผิด ในสาระสำคัญของนิติกรรมตก

เป็นโมฆะตามมาตรา 156 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๕๓}

8.3 สำนักหักบัญชี เมื่อสัญญาซื้อขายล่วงหน้าแบบมีระบบ (Futures Contract) เกิดขึ้นสำนักหักบัญชีมีหน้าที่เข้าไปแทนคู่สัญญาแต่ละฝ่าย เพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามสัญญา ดังนั้นหากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญา สำนักหักบัญชีจะต้องทำการชำระหนี้แทนคู่สัญญาฝ่ายนั้น โดยไม่สามารถยกข้ออ้างว่าตนไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อสำนักหักบัญชีได้ชำระหนี้ตามกฎหมายแล้วสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องได้^{๕๔}

8.4 ความรับผิดชอบของนายหน้ากับตลาด เมื่อสัญญาเกิดขึ้นสำนักหักบัญชีมีหน้าที่จะต้องดูแลให้ลูกค้าที่ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าปฏิบัติตามสัญญา หากสำนักหักบัญชีชำระหนี้แทนคู่สัญญาที่ผิดสัญญาแล้ว สามารถเรียกร้องให้ตลาดและนายหน้ารับผิดชอบได้ตามกฎหมาย

9. ข้อดีและข้อเสียของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

9.1 ข้อดีของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

9.1.1 ช่วยกำหนดราคา (Price discovery) ของสินค้าโดยสะท้อนถึงความต้องการซื้อ และเสนอขายในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าของผู้ซื้อและผู้ขาย

9.1.2 ช่วยประกันความเสี่ยงของเกษตรกรผู้แปรรูปสินค้าและของพ่อค้าระดับต่างๆ ในแง่ของความเสี่ยงอันเนื่องมาจากคุณภาพและราคาของสินค้า

9.1.3 เพิ่มประสิทธิภาพของตลาดและลดอำนาจในการผูกขาดของพ่อค้าเป็นกลุ่ม โดยสร้างความเชื่อถือในระบบการตลาดได้มากกว่า

^{๕๓} วิษณุ เครืองาม คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ 2524) หน้า 38.

^{๕๔} Commodity Trading Act section 95.

9.1.4 ทำให้ผู้เกี่ยวข้องที่สามารถที่จะวางแผนการผลิต จากข่าวสารและข้อมูลการตลาดที่ทำการเผยแพร่จากคณะกรรมการตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าได้

9.2 ข้อเสียของการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

9.2.1 เมื่อมีการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ผู้ผลิต อาจไม่พอใจในส่วนแบ่งรายได้และพยายามกำหนดราคาสินค้าให้สูงขึ้น ซึ่งมีผล ต่อต้นทุนการผลิต

9.2.2 โดยปกติกลไกของราคาสินค้าจะมีความเป็น ธรรมอยู่แล้วทั้งแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค แต่นักเก็งกำไรจะมีบทบาทมากในการ ทำให้ราคาของสินค้าผันผวน สูงขึ้นหรือลดต่ำลง^{๕๕}

---

^{๕๕} Tomek and RobinSon, Agricultural Product Prices, Cornell University, 1972, pp. 257-267.